

JÓ SZERENCSE

MŰSZAKI, Bányászati és Kohászati HETI SZAKLAP.

III. évfolyam.

14. szám.

1910. január 2.

Szerkeszti:

LITSCHAUER LAJOS

kir. bányatanácsos.

Szerkesztőség és

Telefon:

o kiadóhivatal:

Szerk.: 4.

Selmeczbánya

Kiadóhiv.: 5.

Nyomda: 29.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ára: egy évre 12 K.

Az előfizetés megkönnyítésére havi 1 K
észiateket is elfogadunk. A megrendelésre
vonatkozó aláírások egy évre kötelezők.

TARTALOM: A zártkutatómányok átruházásáról. — Az abrudbánya-verespataki bányamegye bányászata hanyatlásának okairól. — Opál-bányász. (2 rajzzal.) — Tudomány-Gyakorlat. Ácsolatfában való megtakarítás. — Szemle. Bányamiv. — Köszön- és érczitolékesítés. — Fémkohászat. — Műhelygyakorlat. — Közgazdaság. Vízierőink kihasználása. Piaci hírek. — Állami kedvezmények. — Hírek. Személyi hírek. — Híradások. — Bányászegyesületek. — Bányahatósági ügyek. — Társadalmi hírek. — Vegyes hírek. — Hírek a külföldről. — Balesetek. — Közlekedés. — Szakoktatás. — Irodalom. Megjelent könyvek. — Új szaklapok. — Lapszemle.

A közlemények csakis a forrás megjelölésével vehetők át.

A zártkutatómányok átruházásáról.

— Irta: Dr. Fehér Manó oraviczbányai ügyvéd. —

(Folytatás a 241. oldalhoz.)

A törvénynek az a rendelkezése, hogy a zártkutatómányok átruházása a bányahatóságnak bejelentendő, nem statuál lényeges átruházási feltételt. A zártkutatómány ugyanis már maga az átruházás ténye által, tehát az átruházási okirat aláírásának az időpontjától fogva az új birtokos tulajdonává válik és ha a törvény az átruházás bejelentését kötelezőleg előírja, úgy ezzel csak olyan bányarendőri szabályt kívánt statuálni, mely a bányajogosítványok helyes evidenciában tartásának szempontjából szükségesnek mutatkozik.

A bányamivelési jogosítványok eredetileg a bányahatóságoktól a vállalkozó kérelmére nyert *adományozás* vagy *engedélyezés* által szereztek.

Ez a szerzés pedig akkor válik jogérvényessé, amikor az adományozási vagy az engedélyezési határozat jogerőre emelkedett.

Az adományozási, vagy engedélyezési okmány kézbesítése csak későbbben történik; amikor azonban az adományozás vagy engedélyezésnek a tárgya a bányakönyvbe már be van vezetve.

A bányahatóság ugyanis köteles az adományozási vagy engedélyezési okmányt előbb az illetékes bányabíróságnak a bányakönyvbe való bevezetés céljából megküldeni és csak ha ez a bevezetés már megtörtént s az okmány ennek folytán a bányabíróságtól visszaérkezett, köteles a bányahatóság az adományozási vagy engedélyezési okmányt a kérelmezőnek kézbesíttetni.

A bányamívelési jogosítványok származékosan a tulajdonos átruházása által szerezhetnek; ez a szerzés azonban csak a bányakönyvbe való bekebelezés által válik perfektté; mert az átruházási jogügyletről szóló okirat csak jogcímet ad a tulajdonjog átíratására s a tulajdonjog maga csakis a bányakönyvbe való bevezetés által szerezhetik meg végérvényesen.

Az osztrák bányatörvény a bányamívelési jogosítványok átruházásának eseteiben is szigorúan kötelezi a szerzőt, hogy a birtokváltásról a szerzési okirat betérjesztése mellett a bányamű átvételétől számítandó tizennégy nap alatt a bányahatóságnak jelentést tegyen. Ámde a törvénynek ez a rendelkezése sem érinti az átruházás lényegét; ami már abból is kitűnik, hogy a törvény világos szavai szerint ez a bejelentés még akkor is kötelező, ha a bányakönyvbe való bejegyzés bármi oknál fogva azonnal nem is eszközölhető.

A törvénynek ez a rendelkezése is tehát szorosán véve csak bányarendőri szabályt képez, mely a bányaművek helyes evidenciában tartása szempontjából szintén szükségesnek mutatkozik, s melynek be nem tartása éppen ez okból mint bányarendőri kihágás büntetettik.

Ezek volnának a bányajogosítványok szerzésére vonatkozó legfőbb jogszabályok, s amint láttuk, ezek főbb vonásaikban teljesen meggyeznek a közönséges polgári vagyron szerzését szabályozó jogtételekkel.

Csakhogy a fentebb előadottakkal a bányajogosítványok szerzésének jogszabályai távolról sincsenek még kimerítve s a gyakorlati életben minduntalan találkozunk olyan kontravers kérdésekkel, amelyek helyesen csak akkor intézhetők el, ha elintézésüknél a bányajogosítványok speciális jellegét egy pillanatra sem tévesztjük szem elől.

Kitűzött feladatomhoz képest jelen tanulmánycikkem szűkre szabott keretében csak a *zártkutatómányok átruházásának* szempontjából óhajtok egykét kontravers kérdést vita tárgyává tenni.

A zártkutatómányok átruházásának a kérdése a nálunk is még mindig érvényben levő osztrák bányatörvény szerint, első tekintetre nagyon egyszerűnek látszik.

E tekintetben ugyanis az osztrák bányatörvény első és főszabályát képezi, hogy mindenki, aki törvény szerint ingatlant szerezhethet és birhat, bányajogosítványok szerzésére is bir képességgel.

Ezen általános szabálynak azonban egy kivétele is van anynyiban, amennyiben az osztrák bányatörvény szerint az elsőfokú bányahatóságoknál alkalmazott hivatalnokoknak, valamint azok feleségeinek és gyermekeinek is határozottan megtiltja, hogy saját bányahatóságuk járásában bányamívelést gyakoroljanak, vagy bányatulajdont szerezzenek s illetve birhassanak.

(Folytatjuk.)

Az abrudbánya-verespataki bányamegye bányászata hanyatlásának okairól.

— Irta: *Medzny János* k. főbányabiztos. —

(Szerző engedelmével az »Abrudbánya és Vidéke« 1909. évi 49. számából.)

(Folytatás a 243. oldalhoz.)

A »Ruday Tizenkét Apostol Bányatársulat« igazgatójának a kezdeményezésére a nagyobb erdélyi aranybányavállalatok képviselői, f. é. november hó 21-én Brádon özszejöttek, ama teendőknek a megbeszélésére, melyekkel az ilyen nagy mértékben elharapódzott aranylopást korlátozni lehetne?

Az özszes jelenvolt szakférfiak véleménye azon pontban jegeczesedett ki, hogy legkivánatosabb volna az ált. bányatörvény 123. §-ában foglalt álláspontra visszatérni, mely szerint a nyersen termelt arany csakis állami beváltó hivataloknál váltható be. Miután azonban egy, 1856. évből eredő, pátens a bányatörvény eme korlátozását feloldotta, s az állami hivataloknál való kényszerű beváltást (éppen a kisipar-jellegű bányászat érdekében?!) megszüntette, az azóta szerzett jogokra való tekintettel, más megoldási módozatot kell keresni.

Az aranylopás s az azzal kapcsolatos orgazdaság jelenlegi nagy méretének éppen az utóbbi pátens az oka. Ennek nyomán gombamódra megszapordtak az aranybeváltók, akik ellenőrzés alatt nem állván, a lopott aranyat szabadon vásárolják. Esetleges birói üldözésnek is elejét tudják venni azzal, legtöbbjük kisebb kicsak-bányák tulajdonosai lévén, amelyekben a látszat kedvéért kisebb üzemet is fentartanak, hogy kinyilatkoztatják: »Az aranyat, saját bányájukban termelték.«

Miután pedig a bányahatóság is, mai cenzalizált szervezete mellett fizikailag sem ér rá, ily kis üzemek ellenőrzésére, az orgazdák szabadon és teljesen büntetlenül folytatják iparukat. Az említett pátens eme kiburjándzásai, éppen ahelyett, hogy a kisebbszerű bányászatokat fellendítették volna, a kisipar jellegű bányüzemet a tönk szélére juttatták, aminek szomorú példái Abrudbánya közvetlen környékén is láthatók.

Ezek szemelőtt tartásával tehát a védekezés egyetlen kijelölt iránya csupán az orgazdák iparának a korlátozása, illetve tisztességes magánbeváltás létesítése lehet.

E tekintetben egy, 1902. évben létesített törvényjavaslat kívánta az aranybeváltást szabályozni. Sajnos ebből sem lett azonban törvény. Az új ipartörvény-tervezet azon említett javaslat intézkedéseit szintén átvette, de a jelenlegi politikai viszonyok mellett, alig lehet kilátás arra, hogy ebből is, belátható időn belül törvény legyen. Különben is az értekezleten jelen voltak, az aranyváltásnak egészen külön törvény útján való megoldását tartják a legcélszerűbbnek, melylyel ily aranyváltó

üzlet a bányahatóság felügyelete alá helyeztessék, a bányahatóság adhasson erre jogot és ugyancsak a bányahatóság vonhassa is el ezt.

Míg ez azonban a törvényhozás útján keresztülvihető lesz, az értekezlet az erdélyi aranybányászat megmentése céljából kormányhatalmi intézkedéseket tart szükségesnek úgy, hogy egyes dolgok szükségrendeletekkel szabályoztassanak, milyenek: a beváltásnak bányahatósági felügyelete, az üzemek behatóbb bányahatósági ellenőrzése céljából az elsőfokú bányahatóságoknak a szaporítása, az üzemek központjaiba való kihelyezése s a bányahatóságoknak nagyobb utazási általánnyal való ellátása, teendők intenzív kifejtetése végett.

E legkirívóbb szükségleteket az értekezlet az erdélyi aranybányászat nevében, memorandum útján kéri a kormányhatalomtól, mely memorandum adatainak beszerzésével a »Rudai Tizenkét Apostol Bányatársulat« igazgatóját, Dr. Buchdrucker L. urat bizta meg.

A memorandum tervezetét annak idején az összes érdekelteknek, véleményeik kicserélése végett, meg fogják küldeni s ekkor nyilvánosságra is hozzák. Ha az erdélyi aranybányaipar képviselői, ez ősiparág megmentése érdekében tömörülnek, nyomatékos szavuknak, eredménye kell, hogy legyen.

Ez okból ajánlatos, hogy az Abrudbánya—Verespataki bányamegye is válaszmánya útján e mozgalomhoz csatlakozzék, mert e kérdésben, mint kisipar-jellegű bányászat iminenter érdekelve van.

(Vége.)

A magyarországi opálbányászat.

(Történeti, geológiai és bányászati viszonyok.)

— Irta: *Abzinger Gyula* okl. bányamérnök. —

(Minden jog fentartva.)

(Folytatás a 246. oldalhoz.)

A színes alkotórészek kioldódása után gyakran a földpátra is sor kerül. Úgy ennek, mint a színes alkotórészeknek kovasavja szintén oldatba megy, s — mint később lesz alkalmunk látni — az opál anyagává válik.

Az opál kovasavhidrát. $Si O_2 + (H_2 O)_x$ képlet felel meg neki, mert viztartalma változó. Amorph test, sokszor cseppköves idomú. Keménysége 5·5—6·5, tömörsége 1·9—2·3. Üveg-, gyöngy-, zsírfényű. Az elemzések azt mutatták, hogy $Fe_2 O_3$, $Al_2 O_3$, $Ca O$, $Mg O$, $K_2 O$, $Na_2 O$, C , Cl is vannak benne.

Féleségei: nemes opál, szép színjátékkal. Tűzopál, jáczintpiros, mézsárga. Az üveg-, tej-, viasz-opál színe után kapta nevét. A vizes, cseppkőidomú példányok a hialit nevet viselik. A fa szerkezetét mutató opált faopálnak mondják.

Érdekes fajtája a hidrofán, mely előfordulása helyén a legszebb nemes opál színében pompázik, kihozva azonban elveszíti azt. Vízbe téve egy ideig annak felületén úszik, később teleszívódik s leül, átlátszó és szintjászó lesz.

Az okulus mundi, tejpál fajta, mely a nyelvhez értetve oda ragad. A fölvelt nedvességtől az érintkezés helyén gyenge színjátékú lesz.

A jasp-opál sok vasat tartalmaz s piszkos sárga tőle.

Vannak forgalomban fekete opálok is, s közülök néhány Opálbányáról származó hamisítvány. A hidrofánból állították elő megfelelő oldatokkal.

Szabó József dr. közli az alábbi elemzéseket:

	$Si O_2$	$H_2 O$	$Fe_3 O_3$	$Ca O$
Nemes opál	90 %	10 %	— %	— %
Tűzopál	92 %	7.7 %	0.2 %	— %
Hidrofán*	95.1 %	4.9 %	—	—
Hialith	95.5 %	3.0 %	0.8	0.2

Az opál keletkezését a vulkáni utóhatásokra vezetik vissza s a magmából származó kovasavból, illetve a termákból származtatják. A felfogás Szabó József dr.-tól származik.

Jellemző sajátága az opálnak, hogy porodin amorf test, s így az az érdekes és keletkezésének módjára elhatározó fontosságú tulajdonsága van, hogy kristalloid anyagokat is tartalmazó oldatából ezek likacsos diafragmán átmennek, a kvarcz- illetve az opálanyag pedig visszamarad.

Mint kolloid testet jellemzi azután az is, hogy vizet bizonyos határok között bármely mennyiségben vehet föl, ellentétben a kristalloid testekkel, melyek csak meghatározott és a hőmérséktől is függő víz-mennyiség föl vételére képesek. Innen van, hogy az egyes opál-fajták víztartalma változó.

Az opálnak ezen tulajdonságai a kovasav voltából következnek, mely mint ismert, a legkitünőbb kolloid, illetve porodin test.

A dinamikai hatások által összszefüggésében meglazított opál-anyagkőzetet átjáró csapadékvíz annak ásványait fölbontja s azok alkotórészeit, köztük a kovasavat stb. is fölveszi, azután mint oldat a repedéseken lefelé szivárog.

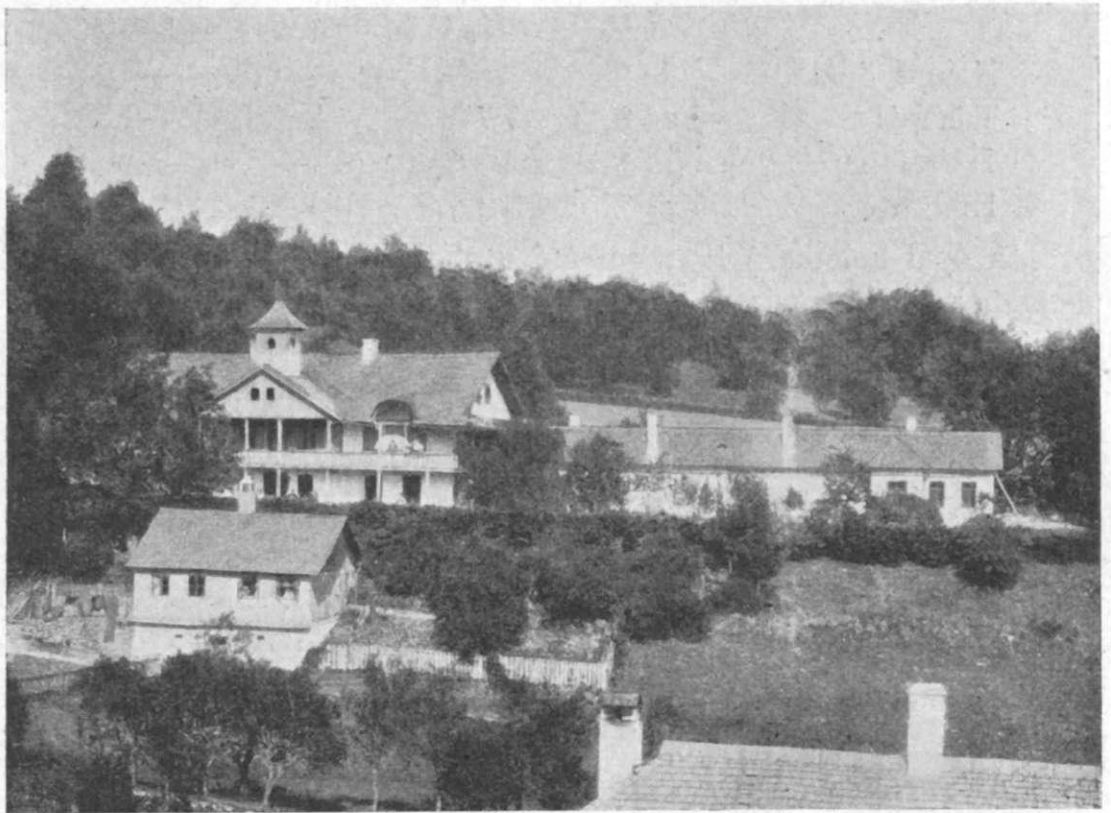
Hogy meddig, az a viszonyoktól függ. Egyes repedések hamarosan véget érnek, mások tovább, nagyobb mélységre lehuzódnak.

Az öszetöredezettség különböző fokát mutató kőzetben akadnak helyek, melyeken a rombolás csak a részek öszszetartásának meglazítására szorítkozott s a kőzet szövetében finom repedések támadtak.

* Ezen, Opálbányáról való darabot, *Platzer* Sándor m. kir. főmérnök, a selmeczb. mk. kerületi vegyelemző hivatal főnöke volt szives megelemezni.

Szóval az egész valami diafragmához vált hasonlóvá. Az ily helyekre kerülő oldat kristalloid részei átszűrődnek, a kovasav pedig visszamarad. Az eredmény opálképződés lesz. Ez a széttört közetrészeket öszszeragasztja, a lyukakat kitölti s előttünk áll a tűzpontokkal behintett opálközet, a híres »Opálmutter.«

Máskor a lefelé vezető repedés egy helyen kissé kitágul, aztán hirtelen öszszeszorul és hajszálvékonyágban folytatódik. Itt ismét bekövetkezik az előbb említett átszűrődési folyamat, s ha az üreg nem nagy, egészen meg is telik opállal. Ilyenkor az opál mint üregek kitöltő anyaga fordul elő.

3. sz. kép. Bérlői lakás és csiszoló műhely Opálbányán.

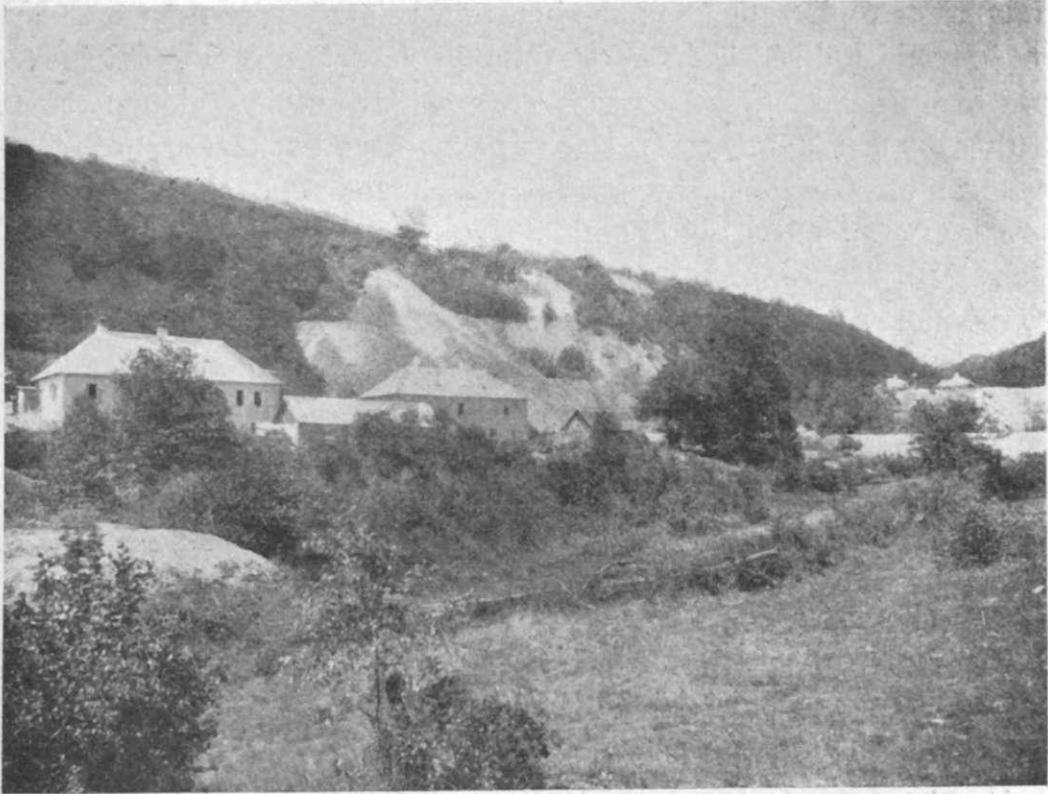
Megesik, hogy több repedés egy közös, nagyobb üregbe fut öszsze. Most az oldat az üreg legalsó pontján meggyül s esetleg nagyobb opáldarabokat eredményezhet. Ilyen eset volt a két év előtt talált nagy bocskor alakú üvegopál, melyet most a nemzeti múzeumban mint ritkaságot őriznek. A még ma is látható üreg egész hasadék-rendszert egyesít s az oldat szivárgása is észlelhető.

Más esetben csak az üreg felső részén, a főtén látunk egy-két betorkoló keskeny hasadékot. Az oldat a főtéről csepeg le. Ilyenkor, ha az oldat kevés, a víz elpárolog, az oldott részek visszamaradnak s cseppkövet nyerünk, máskor meg, ha az oldat hozzáfolyása nagyobb mértékű, az üregnek megfelelő szövetet mutató talpán képződik az

opál. Ha idővel a szivárgás gyérebb lesz, s az oldat még a lecseppe-
nés előtt elpárologhat, ismét cseppkő áll elő. Így az üreg alján réte-
ges, a főtéjén cseppkőves opált nyerünk, mint az igen gyakran előfordul.

Az opálképződésnek feltétele e szerint az, hogy a kovasavat tar-
talmazó oldat felesleges része, akár elpárologás, akár pedig átszűrődés
utján eltávozzék.

Az átszűrődés megint ahhoz van kötve, hogy a kőzet egyes helye-

4. sz. kép. József-tárói rendelőház, altiszti lakások és kovácsműhely Opálbányán.

ken diafragma-szerű szövettel birjon, sűrűbb legyen azon kőzet-
tömegeknél, melyekből az oldat jön. Így pl. alkalmas szűrő lesz az olyan
kőzet, melynek apró színes alkotórészei már kioldódtak, de földpátja
még nem hiányzik, vagy az olyan, melynek közelében az említett kőzet-
zárványok fordulnak elő.

Ha teljesen sűrű a kőzet, a kristalloidok oldata is visszamarad
s az eredmény az lesz, hogy az egész oldott tömeg kiválik, egy sereg
ásvány képződik, melyek — főként a vasvegyületek — az opált meg-
festik. Nemes opál ez esetben nem képződhetik.

(Folytatjuk.)

Tudomány-Gyakorlat.

Ácsolatfában való megtakarítás.

A bányamívelésnek öszzses üzemeiben a bányafának a költségei nagy szerepet visznek, mert az önköltségeket tetemesen megnagyobbítják. Nem lehet ezért csodaszamba venni, hogy a bányamívelésnek legrégibb kezdetétől azon gondolkodnak a szakemberek, miként lehessen ezen enormis költségeket úgy leszállítani, hogy azért a munkások életét s biztonságát mégse veszélyeztessék. Az utolsó időben az u. n. patentoszlopok alkalmazásával igen nagy megtakarítást értek el egyes bányaüzemek s csak az a baj, hogy a biztosításnak ezt a módját, csakis közvetlenül a fejtőhomlok előtt és itt is csak 30 fok fekvetdőlésig lehet sikeresen alkalmazásba venni. Miután a stréb-, vagy pillér-oszlopok, rövidségük miatt (átlag 4—8 dm.) aránylag elég olcsón beszerezhetők, a vasoszlopokkal való biztosítás sem jelent különösebb megtakarítást. Amint a tömedék a fejtést nyomon követi, amely utóbbi a szénfaltól 3 m.-nél távolabbra nem maradhat el, a vasoszlopokat is el kell távolítani. A vasoszlopoknak elvétele azonban egyébként is, különösen pedig akkor nem éppen veszély nélküli munka, amikor a földü gyenge és repedékes, amiért is a rossz hegységviszonyok esetén igen gyakran akként segítenek magukon a munkások, hogy a vasoszlopok mellé előbb faoszlopot állítanak s csak azután távolítják el amazokat. Hogy ilyen körülmények között a vasoszlop alkalmazása felesleges dolog, annyira természetes, hogy bővebb megokolást meg se kíván. Jó fedü és forszirozott fejtőüzem mellett, a faoszlopok elvétele (kirablása) éppen úgy megtörténhet mint a vasfejtőoszlopoknak a kimentése. A faoszlopok használata esetén a borítódeszkákban még megtakarítás is érhető el, ami vasfejtőoszlopok használása alkalmával nem mindig bizonyos, mert míg a vasoszlopok a borító-deszkákat javarészt szétforgácsolják addig a faoszlopok ezeket alig nyomják öszzse annyira, hogy ismételt beépítésük lehetlenné válnék. Megtörténhet végre az is, hogy a vasfejtőoszlop, a leggondosabb felügyelet daczára a tömedékbe beleszorul úgy, hogy kimentése csakis nagy időnek az elvesztegetése mellett és aránytalanul nagy munkának a kifejtésével lehetséges. Mindezek tekintetbe vételével, az ácsolatfában való megtakarítás szempontjából első sorban a hosszú, nehéz és drága vágatácsolatgerendákat kell figyelembe venni. Németország egynémely nagyobb bányatelepen jó ideje már, az öszzses fekvetek strébfolyosóit akként ácsolják ki, hogy az alsó vágatoldal mellé, oszlopot nem is állítanak. Ha a vágat a feküben áll, a menyezetgerendát az alsó vágatoldalba beágyazzák, ha a vágat ellenben a fekübe van előhajtva, a gerendát a

berakás-falra fektetik fel. A felső vágatoldal mellé felállított ácsolat-oszlop feltétlenül igen jól kell, hogy meghegyezve legyen és mindig utánna kell, hogy hegyeztessék azért, hogy a hogység nyomásának engedhessen. Nem jól hegyezett oszlopperendák, a nyomás hatása alatt feltétlenül megroppannak. Az oszlopok megroppanása és törése s az e folytán szükségessé váló kiváltása mindaddig meg fog ismétlődni, míg a nyomás alatt álló megbolygatott hegység tökéletesen meg nem nyugszik és a menyezet, a berakásra tökéletesen rá nem fekszik. A hegyezés és utánna-hegyezés által az ácsolat kiváltásával járó javító munkálatok aránytalanul nagyobb kiadásai megtakaríthatók. Hogy az oszlopot akármikor utánna hegyezni lehessen, a vágatokat a leggondosabban tisztán kell tartani.

(Folytatjuk.)

Szemle.

Bányamívelés. | **Mélyfúrás iszapos öblögető vízzel.** Gerke A. bányamérnök az »Essener Glückauf« legutóbb megjelent számainak egyikében a mélyfúrás terén szerzett legújabb tapasztalatok ismertetése körében az *iszapos öblögető víz segítségével vétele mellett való mélyfúrást* is tárgyalja s idevonatkozólag a következőket mondja: Vastag homok- és agyaglerakodások alkalmával, a közönséges öblögető mélyfúró módszerek igen gyakran nagy nehézségekkel küzdenek, a menynyiben a fúrólyukak oldalai, az agyagok duzzadásának ellentállani nem képesek. Az Aachen környékbeli kőszénmedenczében, ahol igen vastag terciér korbéli homok és agyagrétegeket kell átfúrni, legújabban mélyfúrás közben nem tiszta, hanem agyagos vízzel dolgoznak. A hozzá való berendezés szerelvényei: agyagot-örmlő malmok és három keverő-medence az öblögető-víz agyaggal való keverésére, vonatkozással a fúrólyukból felszállott iszapos öblögető víz tisztítására. Maga az öblögetés munkáját a következőképpen végezik: Az agyagot, a malom elé szerelt vaslapon, kézi munkával elaprózzák és megnedvesítik. A gőzgéppel, szíjtranszmisszió közvetítésével hajtott malomba feladott agyagot, sok vízben igen finomra megőrlik és sűrű zagygyá dolgozzák fel. A zagy a malomból az öblögető medenczébe folyik, ahol vízzel még tovább felhígítják és gondosan összekeverik. Az öblögető szivattyú innen meríti a fúrtlyukba beszorítandó iszapos vizet. Miután a zagy, két-három napi pihentetés után, 1·4 fajsúlyt kapott, az öblögetve mélyfúrás üzeme megindulhat. Az eljárásnak jó oldalai, hogy 1. az agyag, a fúrólyuk oldalainak állóságát fokozza; 2. a víz- és homok-szivárgásainak útját állja. A beren-

dezés igen egyszerű, kezelése pedig nagyon olcsó. Hibája az új öblögető módszernek, hogy a szivattyúzó-szerkezetek hamar elkopnak és, hogy ennek folytán kényszerített üzemszünetelések állanak be. A fűrómunka többköltsége folyó méterenként átlag 3 K. Gerke még magotfűrómunkáknál is használhatónak mondja az iszapos öblögető vízzel való mélyfűrást és azt állítja, hogy omlásokat csakis ily módon lehet itt sikeresen leküzdeni *Ob.* (24).

Köszén- és érczelőkészítés. | **Az érczelőkészítés legjelentősebb mozzanatai**

1908. évben. Ezen a téren egynehány nevezetesebb változás történt. Az érczeknek fajsúly szerint való szeperációja körzetében az utolsó évek folyamán több újítás történt, a melyek a fémes részeknek a meddőtől való különválasztását és az elsőknak a dúsítását az eddig szokásos módszerektől elterő módon végezték. Első sorban az úszóvagy lebegő-eljárások vonták magukra a szakkörök figyelmét, a mennyiben reményt nyújtottak arra nézve, hogy cinkes ólomérczek előkészítésének nehézségeit csökkenteni fogják. Elve az eljárásnak, hogy savakkal való kezelés esetén, a gázhőanyagcskák a szulfidszemecskékhez tapadnak és ezeket felfelé viszik, míg a meddő szemek a fenékre leszállanak. *Delprat*, *Potter* és *Baray* ezen eljárásait, habár sok esetben igen szép eredményeket mutattak ki, *Elmore* olajjal koncentráló módszere meszsze túlszárnyalta, mennyiben a cinkólom-keverésérczekszeperációjának régóta vajudó problémáját, a Brocken-Hillben elért eredmények tanúsága szerint, valószínűleg végérvényesen megoldotta. Ezen eljárás használása esetén az ércz-zagyokat, ásványolajokkal keverik, mi közben az olaj a fémes szemeket megolajozva a folyadék felszínére ragadja, míg a meddő zagyszemek az osztályozó edény fenékre leszállanak. Vakuumnak segítségül vételével az eredmény még fokozható. Ügylátszik nagy jövő vár az érczelőkészítés ezen új módszerére, mert még ott is sikerrel jár, ahol a nedves, a magnetikus, a pneumatikus, stb. eljárások mind megtagadták a szolgálatot. (Ide vonatkozó dolgozatok a *Metallurgie* 1909. évi folyamának 1, 45, 87 és 128. oldalain és az *Eng. Min. Journ.* 1908. folyamának 839. oldalán *Göpner*, *Linde* és *Stören* tollából jelentek meg). *Macquisten* azt találta, hogy a szulfidos érczek, bizonyos szemnagyságon alúl a víznek felszíni feszülését már nem képesek leküzdeni, hanem a víz színén úsznak és így a meddőtől elkülöníthetők. A zagyt itt lejtősen állított, belül bordázott, forgó vascsőbe vezetik be mi közben a különválasztás a túlfolyás útján történik. (*Ingalls* erről az eljárásról a *Metallurgie* 1908. folyamának 359. oldalán és az *Eng. Min. Journ.* 1908. évi folyamának 86, 23. számol be). *Macquisten* szeperáló módszerét eddig csak rézérczek előkészítésére hasznosították. (*Dr. Neumann B.* Darmstadt). *Zc.* (45).

Fémkohászat.

Olvasztó-kemencze nehezen olvadó ólom-érczek kohósítására. A kemencze az Eng. and Min. Journ. 1909. évi folyama (87 köt.) 446. oldalán adott leírás szerint 4.06×1.22 m. keresztmetszésű, a talp fölött mért magossága 8 m a fúvókasok szintje fölötti magassága 6 m., — a tüzelőhely magnezit- és króm-kövekkel van kifalazva (azért, hogy az adás magas arzéntartalmának ellentállani képes legyen). A vízköpnöyeg 2.13 m, tehát feltűnően magas. A szélnyomás 1.75—1.95 m. (vízoszlop), a fúvókasok száma 10; az első percenként és kemenczeoldalanként benyomott szél mennyisége 350 cm^3 . A magas szélnyomás az érczeknek teljes megömlesztését célozza. A kemencze napi feldolgozó képessége 250—300, esetleg dúsabb vasadás mellett 300-nál is több tonna ércz. A megömlött termékek 3 m^3 befogadó képességgel bíró előtűzhelybe folynak, mely magnézia-krómkövekkel van bélelve. Ezen előtűzhelyből naponként 3—5-t ólomkéneskövet és 9-t ólomfémeskövet csapolnak. Az ólomfém, ólomszívócsövön át szakadatlanul lefolyik. (A Laurium-érczekből kiolvasztott ólom: 0.42% Bi-t, 0.8 As-t, 0.25 Sb-t, 0.38% Cu-t, 1500 g. Ag-t és 4 g. Au-t tartalmaz. A salakban 0.7—0.9% ólom van. A 11% ólmot tartalmazó adás ólomkihozatala 90%.) Az olvasztót 36 munkás szolgálja ki. Az adás minden tonnája átlag 1 K 20 fill. munkabért emészt fel. — Cr. (265).

Műhelygyakorlat.

Szerszámaczelok hegesztésének újszerű praktikus módja. A gyors-esztergélyező aczelok igen magas ára folytán a belőle készülő szerszámokat lehetőleg kis méretekkel állítják elő, minek folytán, hogy a műhelygépekbe befoghatók legyenek, olcsóbb aczélfaftákból készült tartókban erősítik meg, mert mindezideig nem sikerült oly hegesztő-módot találni, melylyel a gyors-esztergélyező aczelokat, más aczelokkal öszszeforrasztani lehetett volna. Legujabban azonban oly eljárást találtak, a mely a kérdést megoldani látszik. A módszer inkább kemény-forasztó-eljárásnak mint hegesztésnek minősül, a mennyiben a két aczélfaftának hegesztésére szilárd rézdrótot alkalmaznak. A rézdrótot a hegesztés illesztékére rácsavarják, a megmunkálandó darabot redukáló anyaggal burkolják, így előkészítve hegesztő kemenczébe helyezik és 4000 fokra felhevítik. A boritoréteg elégeése folytán képződő gázok behatása alatt a rézdrót igen higan folyóvá megömlik, minek következtében a réz a két különböző aczélfaftának likacsába beszivárog és ezek között nemcsak adhéziót, hanem kohéziót is előidéz. Az ily módon keletkezett hegesztő illesztékek a hegesztett anyagnál is szilárdabbak. Egyes esetekben annyira tökéletes a réznek az eloszlása, hogy a hegesztő-illesztéket szabad szemmel nem is lehet észrevenni. Ob. (22).

Közgazdaság.

Vízierőink kihasználása. Vízierőink hasznosítása terén ujabban igen örvendetes mozgalom indult meg. Négy nagyszabású terv is látott legutóbb napvilágot. Legjobban előrehaladtak már a Gacska-patak erejének kihasználására irányuló vállalat tervei. A Tengerparti villamos művek r.-t., mely ezt a tervet megvalósítja, a napokban tartott rendkívüli közgyűlést, melyen alaptökéjét emelte fel. A vállalat a tengerparti városoknak fog áramot szolgáltatni s e mellett nagyszabású vegyi gyárat is épít. Másik igen komoly terv a Magyar Vasuti Forgalmi r.-t. terve, mely a Dragau-patak vizierejét kívánja kihasználni. A Dráva folyó vízi-erejének a kihasználására is kértek engedélyt a horvát kormánytól. Az erőművet Perlakon kiterjesztenék, ahol emellett nagy gyárakat is terveznek a nyerendő, mintegy 50000 lóerő felhasználására. A Poprád folyó kihasználására irányuló terveket Finaly budapesti hidrotechnikus készítette. Megvolt már az engedélyezési tárgyalás is, amelyen a galicziai helytartóság is képviseltette magát. Kívánatos, hogy e tervek minél hamarabb meg is valósuljanak és rövidesen kövesse ezeket többi vízi erőink kihasználása is. Nálunk a vízierők kihasználása kettős fontossággal bír. Egyrészt köszénben nem igen gazdag hazánk, másrészt pedig mezőgazdaságunk egyre belterjesebb lesz. Az intenzív mezei gazdálkodás pedig növekedő mennyiségű műtrágyát fogyaszt. Ezek között a legolcsóbb az, a mely a levegő nitrogénjét köti meg, de előállítására olcsó villamos erőt kíván. Ezt pedig csakis a vízierő kihasználásával lehet előállítani. Látjuk, úgy iparunk, mint mezőgazdaságunk megkívánja a vízi erők kihasználását s ennek szüksége csak növekszik, amint az elektromos vas- és aczélgyártás is egyre tökéletesebb lesz, ami Európának egész gazdasági arczatát megváltoztatja, áthelyezve a vasipar súlypontját, az érczben és vízierőkben gazdag vidékek felé, első-sorban a Skandináv államokba. Iparosaink nyersolaj szállítására kérnek kedvezményes vasuti díjzabást, holott millió lóerőnyi vízierő várja kihasználását s látná el olcsó munkaerővel fél Magyarországot. Bányáink míveletlenül állanak s a hol munka folyik, a föltárt érczet külföldre viszik földolgozásra. De mindenekfölött mezőgazdasági iparunk nem részesül elég figyelemben. Európa éléskamrája mezőgazdasági termékeit nem dolgozza fel. *Mn.* (51).

Piaczi hírek. | **ÉRTÉKPIACZ. Értéktözsdei árfolyam-jelentés.**
(A Központi Váltóüzlet R.-T. Budapest, V., Szabadság-tér 3., eredeti heti tudósítása.)

1909. december 23—29.

	23-án	24-én	25-én	27-én	28-án	29-én
Ganz és Társa vasöntő és gépgyár 4 ¹ / ₂ % kölcsönkötvény	99.50	99.50	—	99.50	99.50	99.50
Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvény	3085.—	3085.—	—	3100.—	3100.—	3125.—
Magyar által. kőszénbánya 4 ¹ / ₂ % elsőbbbségi kötvény	—	—	—	—	—	—
Magyar ált. kőszénbánya részvény Urikány-Zsilvölgyi kőszénbánya	636.—	636.—	—	636.—	636.—	645.—
4% elsőbbbségi kötvény	—	—	—	—	—	—
Beocsini cementgyári Unio r.t. részvény	657.—	657.—	—	658.—	658.—	657.—
Északmagyarországi kőszénbánya részvény	332.—	333.—	—	333.—	333.—	333.—
Esztergom—szászvári kőszénbánya részvény	175.—	175.—	—	175.—	175.—	175.—
Felsőmagyarországi bánya- és kohómű részvény	548.—	548.—	—	548.—	548.—	548.—
Kőszénbánya és téglagyár (Drasche) részvény	547.—	547.—	—	550.—	551.—	557.—
Magyar asphalt r.-t. részvény . . .	185.—	186.—	—	189.—	189.50	189.—
Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. részvény	630.—	628.—	—	630.—	630.—	631.—
Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. új részvény (1909. kib.)	587.—	587.—	—	587.—	587.—	593.—
Nadrágyi vasipar társ. részvény . .	470.—	470.—	—	470.—	470.—	470.—
Rimamurány-salgótarjáni vasmű r.-t. részvény	661.50	662.—	—	663.50	660.—	664.75
Schlick-féle vasöntőde és gépgyár r.-t. részvény	462.—	462.—	—	462.—	462.—	462.—
Klotild első magyar vegyi ipar r.-t. részvény	265.—	265.—	—	265.—	265.—	265.—

FÉMPIACZ. Fémek. Mint minden szakmában, úgy a fémszakmában is nyugalomra tért az üzlet a múlt héten. Legélénkebb volt az üzlet *ónban*, mivel a termelés anynyira megcsappant, hogy a szükséglet fedezése is nehézkesnek nyilvánult. A spekuláció teljesen háttérbe szorult, az árak azonban még tovább is emelkedtek. Hozzájárult az árak drágulásához az a körülmény is, hogy az eladók — tekintettel, hogy a múlt héten 2 nappal rövidült meg Londonban a tőzsdeidő, ünnep lévén, — igen rezerváltan tartották magukat. Londonban a prompt ón ára november eleje óta 139 fontról 150¹/₂ fontra emelkedett, mert az óntermelők és nagyobb kereskedők között megállapodás jött létre, amelynek folytán a hozataloktól tartózkodnak és így mesterségesen árúhiányt idéznek elő. *Mk.* (52). — **Fémárak.** *Budapest*, decz. 24. A fém ára Budapesten 100 klg.-ként készpénzfizetés mellett 2 százalék skontóval a következő: Finom *vörösréz* 164 korona. Ócska tűzszekrény^{réz} 165 korona. *Bárányón* 98 százalékos 373 korona. *Bárányón* 99 százalékos 380 korona. *Horgany* Hohenlohe bányatermék 63¹/₂ K. Horgany J. H. jelű 56 korona. Horgany W. H. jelű 54 korona. *Ólom* selmeczi, vagy nagybányai 42¹/₂ korona. *Ólom* kereskedelmi minőség 40 korona. *Antimon regulus* 69 korona. *London*, decz. 24. *Vörösréz* 60³/₄ készpénz, 61⁷/₈ 3 óra. *Ón* 152⁷/₈ készpénz, 154¹/₄ 3 óra. *Ólom* 13¹/₄. *Horgany* 23¹/₈. *Aluminium* 67.— font sterling. *Bp.* (305). — **VASPIACZ. Nyersvas.** A glasgowi piacon a múlt hét elején lanyha volt a hangulat és daczára a létrejött elég jelentékeny kötéseknél, a 3. számú Middlesborough-warránsok ára 50/1-re hanyatlott tonnánként;

később azonban az árak ismét emelkedtek és a hét végén szilárd hangulat mellett $50/6\frac{1}{2}$ volt a jegyzés. Hematite-warránsokban (West-Cumberland) hirtelen élénk kereslet támadt, aminek folytán ezeknek az ára tonnánként közel 2 schillinggel emelkedett. A készárú-üzlet lassan fejlődik. Utóbbi időben több nagy kötés létesült tavaszi szállításra szóló nyersvasban, főleg Kanada részére. Middlesboroughban a piac szilárd. Az angol nyersvastózsdek decz. 24-től 28-ig és decz. 31-től jan. 4-ig zárva vannak. *Mk.* (52). — **Az amerikai vas- és aczélpiacz.** Newyorkból jelentik. Az Iron Age szaklap írja. Az őszeses aczélművekhez december hónap folyamán váratlanul nagy megrendelések érkeztek. Öntött vasban és nyersvasban az üzlet nyugodt, kissé gyöngült árak mellett. Második számú déli öntött vasat 1910. év első negyedében való szállításra tonnánként 14 dollárral kínáltak. Újévutánra javulást várnak. Az aczélhengerlőműveknek 1910. első félévi produkciója van lefoglalva. Vasúti sínekben 1910. évi szállításra 1750000 t, az eladott mennyiség. A vaggongyarak ezidőszerint termelő-képességük 75%-ával dolgoznak. *Us.* (304). — **SZENPIACZ. Szén.** Belföldi gyári szénben a forgalom most igen gyöngye, mert a malmok redukált üzemmél dolgoznak, a téglagyarak pedig legközelebb szintén befejezik az idényre a gyártást, más iparágakban is nagyon kevés ezidő szerint a munka. Javulás e tekintetben most már csak tavaszra várható. Házi fűtőszén fogyasztása is csekély az enyhe időjárás miatt. Boszniai szenet erősen kínálnak, mert ezeknél újév után jelentékeny lesz a tarifaeemelés; ezek ugyanis az eddig érvényben volt I. díjszabás helyett a B. díjtételeket fogják fizetni. Az osztrau-karwini szénvidéken a bányák bőven el vannak látva megrendelésekkel, de a kiszállítás a vagonhiány miatt sok bajjal jár. Ellenben a felsősziléziai bányák üzletmenete gyöngye. A múlt héten különben két napi zárlat is volt, ami szintén hátrányosan befolyásolta az üzletet. *Mk.* (52).

ÁLLAMI KEDVEZMÉNYEK. A kereskedelemügyi m. kir. minister a pénzügyministerium vezetésével megbízott m. kir. ministerelnök hozzájárulásával, az 1907. évi III. t.-cz.-ben meghatározott állami kedvezményeket, a „*Magyar ruggyanta részvénytársaság*“ budapesti cégnek, *keménykaucsuk* üzemágának kibővítése részére 1908. évi október 1-től, „*tauril*“ tömítő-anyagok előállító új üzemága részére pedig 1907. évi január hó 31-től kezdődőleg 1918. évi február hó végeig engedélyezte. *Kg.* (50).

Hírek.

Személyi hírek.

CZÍMADOMÁNYOZÁS. A pénzügyministerium vezetésével megbízott magyar ministerelnök előterjesztésére Ő felsége a király, Bécsben, 1909 évi december hó 14-én kelt legfelsőbb elhatározásával **Tomasovszky Lajos**-nak, a selmeczbányai bányászati és erdészeti főiskola adjunktusának, a főiskolai rendkívüli tanári címet adományozta. *Bp. Közl.* (293). — **KINEVEZÉS.** A pénzügyministerium vezetésével megbízott m. kir. imnisterelnök **Peternák Sándor** kapnikbányai m. kir. bányamérnököt végleges mi-

nőségű pénzügyi számvizsgálóvá, továbbá **Janisch Tivadar** lugosi, **Mohácsi Lajos** magyaróvári és **Moha Ádám** selmeczbányai segélydíjas pénzügyi számgyakornokokat ideiglenes minőségű m. kir. pénzügyi számtisztekké, valamenynyit a selmeczbányai bányai igazgatóság mellé rendelt számvevőséghez kinevezte. *Bp. Kzl.* (296). — **ÁTHELYEZÉS.** A pénzügyministerium **Szokol Valér** kir. bányagyakornokot a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola II. géptani faszékéhez, a tanársegédi teendők ellátása végett helyezte át. *Mtj.* — **LAKÁSVÁLTOZÁS.** **Schick L. Leó** bányamérnök Selmeczbányáról, Handlovára tette át lakását. *Mtj.* — **HALÁLOZÁS.** **Mitterdorfer Lajos** a Ganz- és Tsa vasöntő- és gépgyár r.-t. igazgatója, december 29-én meghalt Budapesten, 58 éves korában. *Bp.* (307).

Híradások. | **Az állam legujabb bányavásárlása.** Dobsináról jelentik: A Csetneki Concordia bányatársulat csetneki bányaművei, drótkötélpályája és olvasztója, amelyek Sárkány J. Károly örökösei tulajdonát képezték, 950.000 korona vételárban a m. kir. kincstár tulajdonába ment át. Bár a vállalatért külföldiek többet ígértek, az örökösök a kincstárnak adtak előnyt. A kuntapolczai vasöntő a Sárkány-örökösök tulajdonában marad és részvénytársasággá alakul át. *Et.* (303.)

Bányászegyesületek. | **Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület választmánya** 1910. évi január hó 3-án, hétfőn d. u. 5 órakor Budapesten ülést tart, a következő tárgysorozattal: Titkári jelentés 1909. év utolsó negyedéről. Tagok felvétele. Folyó ügyek. *Lts.*

Bányahatósági ügyek. | **A besztercebányai m. kir. bányakapitányság** a »Budapesti Közlöny« 1909. évi 292. számában, december hó 3. kelettel, 1909. évi 3148 sz. a. a következő hirdetést tette közzé: A Felsőárvai kőszén bányatársulatnak Árva vármegye, trsztenai járás Usztye község határában »Za Lipnak« tájékán 1894. évi február hó 17-én adományozott és a lőcsei kir. törvényszék bányatelekkönyvének IV. kötet 125. lapján bekebelezett »Antal« védnevű bányatelke évek sora óta teljesen üzem kívüli állapotban lévén, meghatalmazott igazgatója régóta elhalálozván és az alulírott bányakapitányságnak azon intézkedése, hogy a bányatársulat feloszlata tárgyában 1904. évi augusztus hó 10-én megtartott bányatársulati közgyűlésen hozott határozat elutasítása folytán egy újabb közgyűlés tartassék, daczára a többszöri sürgetésnek, eredményre nem vezetett a bányatársulati könyvben felsorolt összes részvényesek és netaláni jogutódaik ezennel felhivatnak, hogy jelen hirdetésnek a »Budapesti Közlöny« hivatalos értesítőjében történt harmadszori közzétételétől számított 90 napon belül nevezett bányát, az ált. bányatörvény 170., 171. és 174. §-ának megfelelően üzembe helyezték, erről a bányakapitányságnak jelentést tegyenek, esetleg indokolt kérvényben az ált. bányatörvény 182. §-a értelmében üzem szünetelésért folyamodjanak és a társulat részére új igazgatót válasszanak, mert ellenesetben a bányatelek elvonása fog határozatilag kimondatni.

Társadalmi hírek. | **A resiczabányai kaszinó egyesület.** amely negyvennyolcz éve fennáll. december hó 28-án tartotta rendes évi közgyűlését. A kaszinó határozata, hogy ötven éves fennállását, annak idején méltó-módon, jótékony-célú jubileumi alapítvány létesítésével fogja megünnepelni. *Us.* (307). — **A Magyar Bányász- és Kohász-Altisztek Országos Egyesületének marosújházi osztálya** 1910. január 15-én táncmulatságot rendez a Stefánia-bánya intézkedő nagytermében. *Mu.* (51). — **ELJEGYZÉSEK.** **Kunzl** Aladár bányaigazgatósági számtiszt a múlt héten eljegyezte Jähn Lujzát. Selmezbányán. — **Pfaff** Gusztáv főiskolai tanársegéd e hó huszonnegyedikén tartotta eljegyzését Pozsonyban Schwicker Hildával, Schwicker Alfréd kémikus lányával. *Sh.* (52).

Vegyes hírek. | **Értekezlet a vajdahunyadi gimnázium ügyében.** A Vajdahunyadon létesítendő gimnázium ügyében, az előkészítő-bizottság december hó 28-án, este 6 órakor, a »Vasgyári Vendéglő« földszinti termében értekezletet tartott. Az értekezlet tárgya: a gimnázium létesítése módozatainak a megbeszélése volt. *Vh.* (51). — **Uj aczélárúgyár Szombathelyen.** Szombathelyen aczélárúgyár létesítését tervezi egy külföldi gyár vállalat. A kereskedelemügyi minister állami támogatást helyezett kilátásba a cégnek oly feltétellel, ha a gyártelep legalább 520000 korona befektetési tőkével, még 1910 októberéig megépül és üzembe jön s legalább nyolczvan munkással fog dolgozni. *Et.* (305).

Hírek a külföldről. | **Alagút az Andes hegységen át.** Négy évi nehéz munka után befejezték végre az Andeseken át vezető alagút építését, amely arra van hivatva, hogy az Atlanti tengert a Csendes-óceánnal kösse össze, megszüntetve azt a hosszú megszakítást amely Buenos-Ayrestől Valparaisóig fennállott. Az alagút 3165·27 m. hosszú s 3190·86 m. magasán fekszik a tenger színe fölött; magasabban fekszik tehát, mint bármilyen európai vasút ideértve a Montcenisiót, a Szimplont és a Szent-Gotthardot is. Az alagút magossága 6 m, szélessége pedig valamivel meghaladja az 5 métert. Az Andes-hegység átfúrását Argentína felől 1905. október hónapban, Chile felől pedig ugyanazon év szeptember hónapjában kezdték meg. Az Andes-hegység amelyen az alagút áthalad, vastag sziklarétegekből áll, amelyek különféle hajással, gyakran majdnem egészen merőlegesen estek a tervezett alagútra. Ez a körülmény rendkívül megnehezítette a munkát, amit a hóvíz folytonos leszivárgása is nagy mértékben hátráltatott. Összesen 1500 munkás dolgozott állandóan 4 éven át, a kik 8 órás munkaszakaszokban váltották fel egymást. Éjjel-nappal folyt a munka ünnepnapokon is, azzal az egyedüli különbséggel, hogy a munkások ünnepnapokon másfélnapi bért kaptak. A munkálatot Argentína felől Hutchings és Chile felől Cinnis mérnök vezette. *Közp. Értesítő.* (51). — **Kötvények az alkalmazottaknak.** Newyorkból jelentik: Közhírré teszik, hogy az *United States Steel Corporation* több mint 2 millió dollárt szándékozik bondok alakjában alkalmazottai között kiosztani; 60%-ot készpénzben fizetnek ki, a hátralékos 40% ellenében szabadságukban áll az illetőknek vagy elsőbbségi részvényeket 124% árfolyamon, vagy rendes részvényeket 90% árfolyamon vásárolni. *Et.* (304).

Balesetek. | Az Éjszakmagyarországi Kőszénbánya R.-T. birtokához tartozó baglyasaljai Albert-aknában december hó 19-én éjjel, ismeretlen okból **tűz** támadt. Emberéletben kár nem esett, az üzem azonban szünetel. *Sj.* (51).

Közlekedés. | **A zsilvölgyi bányavidék fejlesztése.** Aki a hunyadmegyei Sztrigy- és Zsilvölgyön végig utazott, okvetetlenül észrevette azt a gazdasági fellendülést, amely az utóbbi időben az egész vidék jellegét megváltoztatta. A hegyek belsejében levő ásványkincseknek és főleg a barnaszénnek kiaknázásával a munkások ezreinek ad kenyeret. Ez a bányavidék azonban el van zárva attól a vidéktől, ahonnan szükségleteit fedezhetné. Ezért Arad város közigazgatási bizottsága feliratot intézett a kereskedelmi ministerhez a Máv. piski-petrozsény-lupényi szárnyvonalának megjavítása ügyében. Főleg a kocsik elhanyagolt állapota és a személyvonatok rendkívül lassú közlekedése ellen emeltek panaszt és kértek orvoslást. A jelenlegi közlekedési viszonyok közepette ugyanis teljesen lehetetlen, hogy akár Aradról Petrozsényt, akár onnan Aradot huszonnégy óra leforgása alatt meg lehessen járni, ami bénítóan hat a kereskedelmi fejlődésre. A minister most adott választ a felterjesztésre. Teljes mértékben belátja bizonyos intézkedések szükségét, a melyek elől nem is zárkózik el. Ugyanis intézkedni fog, hogy a piski-petrozsényi vonalon a vonatok a megengedett lehető legnagyobb menetsebességgel járjanak és, hogy a jelenlegi ócska lokomotívok, erősebbekkel cseréltessenek fel. Addig is, amíg ez megtörténik, intézkedik, hogy két nappali vegyesvonat már a jövő nyári menetrend életbeléptetése után személyvonattá minősítessék, amivel a gyorsaságuk lényegesen javulni fog. *Ét.* (297).

Egy kőszénbánya vasútja. A Salgótarjáni kőszénbánya r.-t., és a Magyar Általános Kőszénbánya r.-t. alapítása, a „Nyugotmagyarországi kőszénbánya részvénytársaság” gazdag handlovai kőszéntelepének a kihasználásához vasutat épített. Ebben az ügyben ujabban a következők történtek: A kereskedelemügyi minister rendeletével a nyugotmagyarországi kőszénbánya részvénytársaságnak a Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársasággal együttesen hozzá benyújtott felterjesztésében tett azt a jelentését, hogy a nagybélicz—privigyei h. é. vasut Koós állomásától Czigel községig, továbbá a magyar kir. államvasutak Turcsok állomástól Handlova községig, valamint a nagybélicz—privigyei h. é. vasut Privigye állomásából kiindulólag Szebidrázs község érintésével Czigel községig, s végül Handlova községtől Szkleno község érintésével a garamberzencze—lévai vasutak Stubnya állomásáig és Handlova, illetve Ujgyarmat községtől Garamkürtös és Kislócsa községek érintésével a garamberzencze—lévai h. é. vasut Garamszentkereszt állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu helyi érdekű vasutvonalakra az 1908. évi december hó 13-án 99.817, az 1909. évi február hó 3-án 6880. és az 1909. évi április hó 4-én 23.737 sz. a. kelt rendeletekkel kiadott előmunkálati engedélyek alapján szerzett összes jogait és vállalt kötelezettségeit a Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársaság a cégére ruházta át, tudomásul vette. Egyúttal az előmunkálati engedélyek érvényét ezen rendeletének keltétől számítandó további egy év tartamára meghosszabbította.” *Pn.* (297). — **Losonc-romhányi vasút.** A kereskedelemügyi minister Hagymássy Dénes dr. ügyvéd, budapesti lakosnak az államvasutak Losonc állomásától kiágazólag Mucsony község érintésével Kis- és Nagyromhányig, illetve az ottani kőszénbányáig vezetendő vasutvonalra az előmunkálati engedélyt megadta. — **Uj bányavasut Horvátországban.** A kereskedelemügyi minister a *Hauts-Fourneaux Mines et Forêts en Croatie* cégnek a *Beslinac kohótelepétől* Gradskipotok bányatelepig engedélyezett bányavasut egy alkalmas pontjából kiágazólag a Zirovacpatak völgyében, Gage, Germusam, esetleg Ljubina, Jamaica, Socanica, Zakopa és Dvor községek érintésével az Una folyóig, illetve a Boszna-Novi felé haladó országhatárig vezetendő keskenyvágányu bányavasút-vo-

nalra az előmunkálati engedélyt megadta. *Mk.* (48). — **Vasút Borszékig.** A kereskedelemügyi minister előmunkálati engedélyt adott a Seékely vasútak egy alkalmas pontjából kiágazólag Gyergyótölgyesen át *Borszékig* vezetendő keskenyvágányú vasútvonalra. *Et.* (287). — **A láposvölgyi vasút** közigazgatási bejárása f. é. nov. hó 29-én és következő napjain történt meg. A bejárás azzal a meglepő eredménnyel végződött, hogy *Kacsó* Károly, műszaki tanácsos (Nagykároly) melegen felszólalt *Felsőbánya* mellett s így kimondták, hogy az előre megállapított tervtől eltérőleg új tervezetet kell készíteni, a mely szerint a vonat *Felsőbányára* bemenjen s onnan visszatérjen a Nyires felé s úgy kanyarodjék tovább Monostor felé. A város az előmunkálati több-költségeket már meg is szavazta. *Nv.* (49).

Szakoktatás. | **Gép- és kovácműhely.** Az Országos Műszaki Egyesület elhatározta, hogy gép- és kovácműhelyet, valamint lakatos-árú-gyárat aiapít, hogy az ipari szakiskolákba, az állami felső ipariskolákba és a műgyetemre jelentkező hallgatókat a műhelygyakorlatban meghatározandó tanítás-terv alapján szakszerűen kiképezze. *Bp.* (299).

Irodalom.

Megjelent könyvek. | *Die Deutsche Braunkohlenindustrie. Band. II. Die mechanische Aufbereitung der Braunkohle, Separation, Nasspress-Steinfabrikation, Brikettfabrikation v. C. Richter* Bergrat und *P. Horn* Berginspektor. (A német barnaszénipar II. kötete. A barnaszén mekhanikai előkészítése, szeperaczió, nedvesen-sajtott-barnaszéntéglák gyártása, brikettgyártás. Irták: *Richter* C. bányatanácsos és *Horn* P., bányafelügyelő.) 213. szöveg-közi rajzzal és 11. táblamelléklettel. Ára füzve 14, kötve 15.25 mark. Kiadóczég: *Wilhelm Knapp*, Halleban a Saale mellett (Ismertetése legközelebb). *Lts.*

UJ SZAKLAP. »Közgazdasági Reform« cím alatt Roger Pál szerkesztésében hetenként egyszer megjelenő közgazdasági lap jelent meg december hó 19-én, amely a közgazdaság minden ágával, iparral, kereskedelemmel, *bányászattal* és vállalkozással foglalkozik. A lap előfizetési ára egy évre 16 (tizenhat) korona. A szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, V. ker., Lipót-körút 23. sz. alatt van. *Et.* (300).

Lapszemle. | **A Bányászati és Kohászati Lapok** XLII. évfolyama II. kötetének 24. száma a következő tartalommal jelent meg: Magyarország bánya- és kohóipara az 1908. évben, irta: *Wahlner* Aladár; Magyarország sóbányászatának statisztikája az 1908. évről, irta: *Vnutsko* Ferencz; Bosznia és Hercegovina bányászata és kohászata 1908. évben. *Lts.*

Pályázat.

535. 898. Alulírott központi igazgatóság a petrozsényi kir. kőszénbányahivatalnál szervezett második *bányaorvosi állásra* ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Ezen orvosi állással évi 2300 kor. fizetés, 600 kor. lótartási átalány, 61.5 q. zabilletmény 56 q. szénilletmény, természetben adott lakás és 200 kor. főtési átalány élvezete van egybekötve.

Magángyakorlat megengedve. Sebészek előnyben részesülnek.

Pályázók felhívtnak, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott és eddigi működésüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket a petrozsényi kir. kőszénbányahivatalhoz legkésőbb 1910. évi január hó 15-ig nyujtsák be. Budap. Közl. 296. 1909.

Budapest, 1909. évi december hó 23. napján.

Az állami szénbányák központi igazgatósága.

MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK VILLAMOSSÁGI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

38—52

Budapest, V., Lipót-körut 5.
Telefon szám: 211. és 212.

Gyár: Pozsonyban.
Távirat cím: Siemenschuckert.

Készít: Villamos világítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket. Elektrolitikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bányavasutakat. Egyenáramu, forgóáramu és váltakozóáramu generátorokat és motorokat, vezetékanyagot, kábeleket, iv- és izzólámpákat, kapcsolókészülékeket, biztosítékokat, wattórászámlálókat (Schuckert-rendszer), vezetékberendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra. Világító testeket. Iv-lámpa-szeneket. — **Különlegességek:** Felvonók, ventilátorok, szivattyúk, hordozható villamos fűrógépek, villamos bányafűrógépek, villamos berendezések mezőgazdasági és ipari célokra.

Borsódmegyében, szén- **felőrt** keresünk, aki a bányaméréshez bányafeltáráshoz ügyes **felőrt** ért és egyelőre a feltárás körül lesz elfoglalva. A bányának üzembe helyezése után, az üzem vezetésével lesz megbízva, havi fizetés és szállítási jutalék mellett. Ajánlatokhoz, *bizonyítványmásolatok* és 35 filléres póstajegy mellékelendő. A folyamodásokat **Lignitszén** jelige mellett továbbítja a *szerkesztőség*.

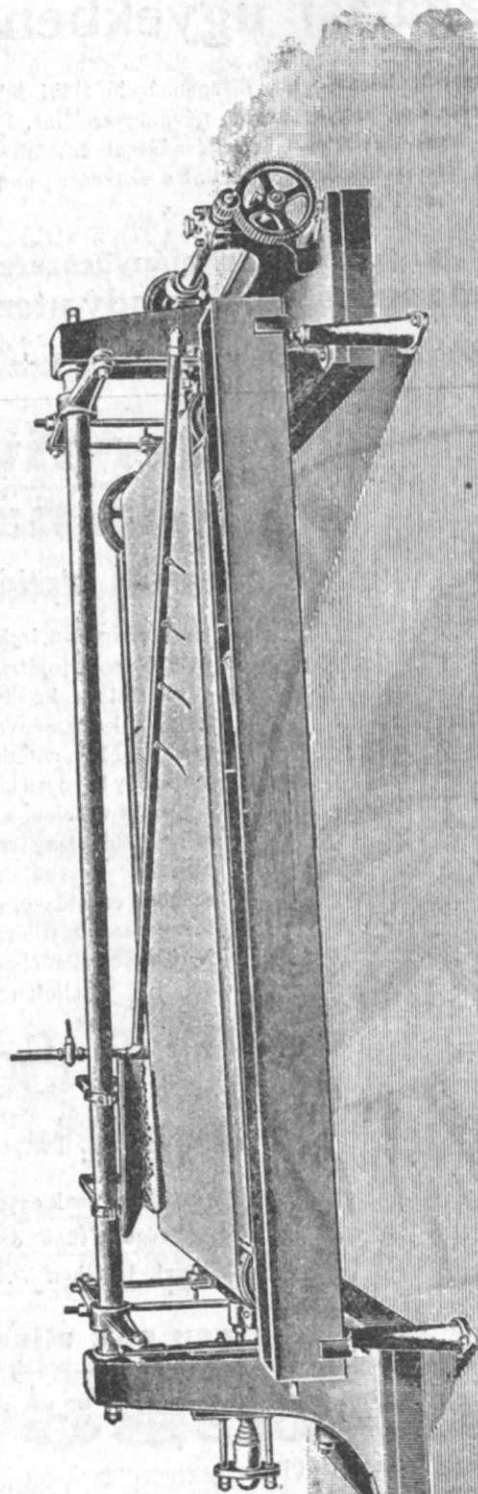
1—5

Előkelő bányavállalatok 160— **bányafelőröket** = 200 K. havi fizetéssel keresnek. Szabad-lakás biztosítva. Folyamodványok, okmánymásolatokkal és 35 filléres póstajegy csatolásával „**A. F. J.**“ jelige alatt a szerkesztőséghez címezendők.

1—3

Állást kereső folyamodásokhoz és ajánlatokhoz csak **bizonyítványmásolatok** és **nem eredeti okmányok** melléklendők, mert elveszett okmányokért **nem vállalhat felelősséget** a szerkesztőség.

Kachelmann Károly és fia gépgyára Vihnye

Érczelőkészítőművek. — Zúzóberendezések. — Legujabb szerkezetű aprítógépek, osztályozósíták, mosódobok, ülepítőgépek, szab. **Bartsch-féle kör-lökőszérek**, szab. **Humboldt-féle rázószérek.** — **Ponyvásszérek** stb. **Aknatornyok és aknaberendezések.** — Villamos és gőzhajtású szállító gépek. — Dugattyús és centrifugal **bányaszivattyúk.**

50-52